

UN ARTIST, UN COLECȚIONAR, UN OM: Dragoș Morărescu

Virgiliu Z. Teodorescu

A fost un creator permanent în căutarea de noi informații, dialogurile cu Dragoș Morărescu relevau întotdeauna acea neostoită preocupare de a cunoaște, de a verifica cele deja dobândite prin asidui cercetări întreprinse cu o tenacitate de călugăr benedictin. Întâlnirile erau prilej de reluare a acestor dialoguri, de enunțare a pașilor întreprinși spre lărgirea orizontului cunoașterii. Aria preocupărilor, variată prin genurile abordate, cred că era cea care îl mobiliza, asigurându-i o vitalitate creatoare care nu era în directă concordanță cu vârsta biologică. Era un perpetuu tânăr care ne-a părăsit întrucât a înțeles să-și trăiască viața cu elanul tinereții, neacceptând statutul bătrâneții. Mai mult, subconștientul l-a ajutat în a se autodefini ca un om al urbei natale pe care cu patimă a imortalizat-o în evoluția firească sau prea adeseori impusă brutal de factori în neconcordanță cu grija pentru posteritate. A lăsa moștenire urmașilor elementele constitutive ale evoluției comunității umane era un element primordial în creația sa. Cu carnetul de schițe, cu penița sau pensula în atelier Dragoș Morărescu a dat contur acelor realități pe care le-a cunoscut, le-a înțeles menirea și pe care, prin ceea ce îi era la îndemână, a căutat să le imortalizeze pentru a le transmite pentru viitorime. Sunt puține săptămâni de când întâlnindu-ne mi-a transmis, cu o oarecare discreție conspirativă că pregătea o nouă expoziție. Era preocupat de a-i asigura ținuta care să-l satisfacă pe fiecare din cei care, oprindu-se în fața uneia sau alteia din lucrările expuse să găsească prilej de dialog emoțional. Prin linie și culoare Dragoș Morărescu se adresa „partenerului” de dialog cu speranța că o asemenea întâlnire va fi generatoare de mai mult respect pentru orașul copilăriei, tinereții, școlirilor, iubirilor, bucuriilor și durerilor care constituie biografia fiecăruia.

A-i parcurge într-o sumară evocare treptele parcurse este o necesitate pentru a înțelege această interdependență cu urbea natală. Dragoș Morărescu s-a născut la 6 octombrie 1923 în București. Copilăria i-a fost ocrotită de cadrul familiar al casei curții, cartierului. Totodată a fost prilej de cunoaștere, de lansare a acelor multe întrebări la care răspunsul a venit prompt sau s-a lăsat așteptat zile, ani, decenii. Anii de formare a fost perioada interbelică,anii ai confruntărilor de idei, cele enunțate în familie, cele prinse pe stradă, în sălile de curs relevau pentru copilul și apoi tânărul în formare profundele contraste ce-și revendicau o firească rezolvare, dar care au degenerat în soluții contrare demnității umane, aducătoare de tenebroase soluții „reparatorii”, generatoare la rândul-le de alte și alte haotice rezolvări. Anii războiului și cei care i-au urmat au generat o diversitate de drame de care nici Dragoș Morărescu n-a fost scutit. Obârșia, cele deja cunoscute și filtrate prin propriul discernământ au conlucrat la formarea personalității sale ca OM. Anii de liceu, dar mai ales ai celor care l-au aflat în postura de a-și defini menirea în viață i-au oferit numeroase prilejuri de a cunoaște, de a reacționa. Diversitatea de comportamente umane, inclusiv a omniprezenței tagmei de lingușitori, provocatori, sperjuri l-au determinat la acte

clasificate la timpul respectiv contrare „regimului democrat-popular al proletariatului” care fără jenă se autointitula într-o primă etapă ca regim „dictatorial”.

Urmând cursurile Academiei de Belle Arte în anii 1944-1947 și aproape concomitent pe cele ale Facultății de arhitectură 1944-1949 ca și audierea cursului susținut de eruditul istoric I.D. Ștefănescu care la Facultatea de Litere și Filozofie încă putea predă un curs de istoria artei în care trata evoluția artei paleo-creștine, bizantine și vechi românești. Aceste noțiuni teoretice odată receptate l-au mânat spre a dobândi noi noțiuni, predilect practice prin urmarea și a cursului din cadrul Școlii superioare de pictură bisericească absolvit în 1947. Ușor de enunțat și enumerat astăzi, dar la timpul respectiv o asemenea pregătire nu era în concordanță cu ceea ce prin edificarea noului regim se revendica o cu totul și cu totul altă preocupare de genul Cursul scurt de istoria PC b...și alte asemenea temenele în fața impetuosului marș de sovietizare. Dragoș Morărescu era dintr-o altă plămadă. O dovedise încă de la debutul artistic care a devansat sau mai corect spus i-a deschis apetitul spre școlirea viitoare. S-a aflat printre cei acceptați ca debutant participant la Salonul Oficial de artă decorativă din anul 1943 găzduit de spațiile expoziționale de la Ateneul Român. Juriul a fost cel care a considerat firesc să-l gratuleze cu o Mențiune I care s-a dovedit mobilizatoare pentru restul vieții. De la terminarea studiilor de artă plastică Dragoș Morărescu a dovedit o consecvență demnă de urmat, aflându-se înregimentat în plutonul permanenților prezenți la expozițiile colective din țară și chiar străinătate. Excepțiile i-au fost impuse de vicisitudinile timpului. Nu s-a limitat numai la cele colective organizând în decursul anilor și 27 de expoziții personale toate dovedind diversitatea tehnicilor dobândite, a permanentelor căutări exprimate în lucrări realizate ca: desene, guașe, tempera, cerapastel, pointe-sèche, linogravură, litografie, pictură pe sticlă, pictură de șevalet pe pânză, carton, placaj, parietală în tempera sau în frescă, sculptură în foaie de aramă ciocănită și cizelată. Lor alăturându-se acele formule rezultate din propriile căutări, precum și bogata creație de ilustrator de carte. De fapt creația s-a a răspuns unor apelative proprii care l-au mobilizat pe parcursul anilor. Astfel a ajuns să alcătuiască ciclurile „Mitologii autohtone”, „Metamorfoza formelor”, „Personalități ale spiritualității românești”, „Bucureștii de ieri și de azi”. Concomitent cu receptarea imaginii și redarea prin propriile lui simțiri Dragoș Morărescu a cultivat și generat poezia, având un cult pentru predecesorii Ion Barbu, Vasile Voiculescu ș.a. versificatori de o simțire și receptare a frumosului. Dificil de a defini proporții în privința lui Dragoș Morărescu. Personal cred că, de fapt, totul depindea și pomea de la **Măria Sa Cartea**. L-a preocupat vechiul tipar, vechile miniaturi de pe manuscrise și apoi ca părți constitutive ale tipăriturilor. A cercetat biografiile acestor adeseori ignorați creatori. Lecturile și reacțiile sale sunt concretizate în modul cum a ilustrat și numeroase ediții ale autorilor români sau străini și bine înțeles propriile sale editări de versuri. Cultul pentru carte l-a manifestat și prin atenta studiere a Ex-librisurilor, a istoricului unor biblioteci, prilej de constatare a ingratitudinii celor care, ca exponenți ai regimurilor dictatoriale, au distrus cărți, biblioteci definatorii a unor personalități, a unor pasiuni și nu odată a unor renunțări la facile satisfacții momentane pentru a dobândi o carte pe care s-o alătore celorlalte componente ale unor asemenea biblioteci. Adeseori dialogurile noastre se refereau la această ingrată soartă, ca act al totalei ignoranțe. Vizionar, considera că procesul instructiv-educativ poate beneficia de o tentantă provocare printr-o adecvată ilustrare a manualelor. De la vorbă

la faptă pentru Dragoș Morărescu a însemnat elaborarea unei originale istorii a literaturii române iustrate. Este valoroasă ediția apărută sub auspiciile Muzeului Literaturii Române. Personal i-am sugerat, și mențin propunerea, ca să fie realizată și o ediție care să aibă la fiecare desen o coală albă în care să fie făcute însemnările „personale” ale deținătorului cu referință la cel evocat. Consider că ar constitui un act de promovare a interesului pentru lectură a tinerilor. Acordând-o ca premiu poate ulterior constitui prilej de concurs la care cele mai semnificative notații să fie jurizate și recompensate în maniera olimpiadelor. A fost unul din ultimele dialoguri a cărui urmare se află în terenul editorilor și factorilor de decizie din ministerul de resort. Experiența a ceea ce a fost generoasă „Casa Școalelor” merită a fi valorificată și printr-un asemenea act de cultură, generator de bine pentru mâine.

Revenim la artistul Dragoș Morărescu a cărei creație este astăzi o benefică și tonică prezență în colecțiile muzeelor de artă, din țară și străinătate. Enumerarea pe care o formulăm credem însă că este pasibilă la o firească îmbunătățire, oricând putând să fie completată. Lucrările sale au îmbogățit patrimoniul cultural al unor țări ca Australia, Austria, Canada, Franța, Germania, Grecia, Italia, Japonia, Portugalia, Spania, S.U.A.

Finalul de an 2004, începutul de an 2005 l-au aflat în febra organizării expoziției de la Muzeul Național Cotroceni. Greu i-a fost să selecteze pentru a se încadra în spațiul generos oferit spre a-i găzdui prezența. Treptat, cu reveniri, căutări, renunțări a ajuns la o soluție în care să reunească pictură realizată ulei pe carton, acuarelă, tempera, cerpastel și tehnică mixtă. Toate piesele fiind subordonate unei singure teme: UNIVERS BUCUREȘTEAN Cele 47 de lucrări de pictură grafică prin linie și culoare purtându-l pe vizitator în universul atât de cunoscut și îndrăgit artistului. Nu vom cita titluri ci vom spune că prin piesele expuse Dragoș Morărescu este un cronicar care a immortalizat un moment din această tumultuoasă permanentă prefacere a orașului vieții sale. Alergător de cursă lungă Dragoș Morărescu s-a îngrijit de o adecvată înrămare, de redactarea textului preconizatului catalog al expoziției pentru ca satisfacția lucrului bine îndeplinit să fie răsplata pentru toți cei care i s-au alăturat. Nu întâmplător la finalul preconizatului text redactat pentru catalog el menționa: „***M-am simțit, prin linie și culoare, solidar cu acest fond de autenticitate din care provin și pe care cred că-l reprezint în felul meu.***”

A venit însă acea fatidică zi de 2 februarie 2005 când o brutală despărțire l-a rupt de la cele cotidiene. N-a mai apucat să asigure și calitatea de amfitrion la preconizata și mult dorita expoziție. A fost grea clipa despărțirii pentru familie pentru cei apropiați. Rămânea ca o nobilă misiune: finalizarea punerii în valoare a expoziției. Și cu contribuții reunite s-a reușit ca la 40 de zile de la despărțirea sa de viața pământeană incinta Muzeului Național Cotroceni să găzduiască vernisajul respectivei expoziții. Ne referim la o singură piesă care-l evoca pe cel care la 17 martie îl pomeneam în acel loc. Autoportretul realizat în anii 1998-2000 include compozițional ceva definibil a premoniție. Artistul cu penelul gata a da contur unei lucrări de pe șevalet este încadrat de heruvimii care-l vor conduce pe înverzitele și înfloritele câmpii ale raiului unde, sperăm, că faptele sale îl vor situa la loc de cinste. Pentru noi cei care l-am cunoscut, respectat Dragoș Morărescu omul marilor pasiuni împărtășite atât de darnic tuturor ca realizator artist plastic, poet și nu în ultimă instanță un împătimit colecționar. Cunoscându-i această pasiune cu multe decenii în urmă am pășit în incinta apartamentului său cu emoția că n-ai unde pune următorul pas timorat de grija a nu deranja

ceva, fiecare piesă fiind într-o conexiune cu suratele învecinate. Metal, pictură, sculptură miniaturală, obiecte vechi, și adeseori din ignoranță sortite unei totale înlăturări, găseau în acel adăpost o fericită coabitare. Gazda realiza într-o asemenea împrejurare un efectiv studiu de psiholog, urmărindu-ți reacțiile, interesul, întrebările generate de o asemenea fericită „adunătură”. I s-au părut curioase întrebările mele despre câți regizori de film românesc i-au trecut pragul și i-au cunoscut această colecție și dacă a fost cooptat între consultanții științifici la realizarea unor asemenea producții. Personal cred că cele multe văzute, comparabile cu colecția D.N. sau pentru a face o mai puțin fericită traducere la colecția lui Toader Hrib de la Arbore, dar concludentă că adeseori „măruntășurile” neglijate de unii dau contur unui moment care creează veridicitatea unei perioade în secvențele unui film de epocă. După nefericitele măsuri prohibitive și demolatoare a noțiunilor de colecționar și donator promovate prin legea 63 din 1974 puțini mai erau curajoșii care să aibă o colecție și pe care să o ofere spre cunoaștere celor interesați. Cu atât mai mult că măsura totalmente anti muzeografică de a realiza Muzeul Colecțiilor a fost o soluție nefericită. Mă refer la faptul că ceea ce da specificitate uneia sau alteia din colecțiile reunite acolo a fost înlăturat prin măsura „științifică” de a dispersa piesele după criterii de artă națională, artă universală și alte asemenea năzdrăvane măsuri.

Îndrăznim să credem că momentul dezmeticirii va veni și în domeniul colecțiilor va fi din nou promovată inițiativa particulară. Un început a fost făcut cu Muzeul artistului plastic Vasile Grigore. Fie ca mâine întregul București să fie îmbogățit de asemenea mici muzee, dar edificatoare acte de cultură. Și de ce nu într-un asemenea context să nu avem și un Muzeu al familiei artiștilor plastici Morărescu.

Prof. Virgiliu Z Teodorescu

An Artist, A Collector, A Man: Dragos Morarescu

SUMMARY

For the ones who knew him, Dragos Morarescu was a man who eagerly shared his love of art with anyone who first stepped into his home. Morarescu was a gifted painter and a poet, too, and the author of the present paper had the opportunity to visit his collection several decenies ago, recalling the feeling he had that there was no room there to make the next step, careful not to disturb anything, each item being subtly connected to its neighbouring ones.

Dragos Morarescu studied Fine Arts and Architecture between 1944-1949. He was one of the few who dared collect art objects, in a time when such a hobby proved to be hasardous. The author expresses his hope that art collections would re-become a wide-spread practice , as it used to be before the World War II.